

מראי מקומות - סוכה יג.

משא"כ בדפנות, דאין הדרך לעשות דפנות ממנה, ובמלתא דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן.

ג. אע"ג דהדר אגיד להו, איגד בחד לא שמי' אגד הק' השפת אמת, אם איגוד בחד לא שמי' אגד, א"כ ל"ל טעמא דאגד בידי שמים לא שמי' אגד, תיפוק ל' מטעם דאגד בחד לא שמי' אגד. ותי' דהיא היא, דאי בידי שמים חשוב אגד, א"כ לא הוי אגד בחד, דכל ענף בפנ"ע הוא, רק שנתאגד בידי שמים. אבל כיון דאמר' דאגד בידי שמים לא שמי' אגד, א"כ נמצא דחשיב כדבר אחד, וכששוב מאגדו, הרי הוא אגד בחד, ואגד בחד לא שמי' אגד.

ד. הני מדריתא דאגמא אדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח.. מיתבי אזוב ... ולא אזוב שיש לו שם לוו' תמה רעק"א, מהי קו' הגמ', בשלמא באזוב, הא כתיב אזוב בתורה, אבל במרור, הרי כולוהו לא מקרי מרור, אלא דכיון דמרים הם יכול לצאת ידי חובתו בהם, וא"כ מה גרע מרריתא דאגמא מהם, והניח בצע"ג. וע' מג"א (תע"ג, ט"ו, הובא ברש"ש כאן), שהביא כמה ראשונים דס"ל דמרור דכתיב בקרא הוא כל דבר מר, וכן הביא מרש"י בחומש (שמות י"ב, ח), והק' מגמ' דידן דלכאו' לא נראה כן, דמשמע דאינו יוצא בשום דבר שלא הי' נקרא מרור בשעת מתן תורה. ולפ"ז ל"ק קו' הגרעק"א, דבאמת מרור הרי הוא כאזוב לגבי מרירותו, אלא דיש דין נוסף דרק מה שנקרא ממש מרור בשעת מתן תורה אדם יוצא בו יד"ח. ויוצא מזה, דלא סגי בהא דבמציאיות מר הוא, אלא דג"כ צריך שיקרא בשם מרור. ובגוונא דיש לו שם מרור, אלא שאינו מר כלל, ע' בשו"ע הרב (או"ח תע"ג, סעי' ל') דכ' דמצוה לחזור אחר חזרת אף כשהיא מתוקה, דכיון דהיא מתוקה בתחלתה ובסופה מרה, הרי היא מזכירה לנו את צורת גלות מצרים. וכ"כ החיי אדם (כלל ק"ל, סעי' ג'), דלא אכפת לן אף דאינו מר כלל. אבל החזו"א (או"ח קכ"ד, לט.) כ' דכיון דמבואר בגמ' דיוצאין במינים שתחלתן מר, ע"כ דעיקר המצוה הוא לזכר המרירות, וא"כ אף בחזרת צריך שיהי' בו איזה מרירות כדי לצאת בו, ולכאו' משמע דס"ל כהרע"א, דהעיקר הוא שיהי' מרירות, ולא סתם מה דנקרא "מרור".

ה. שנים מח' ר' יוסי ורבנן וכו' ומבואר דראיית הגמ' היא מהא דנח' אם כשר בשנים, דמחלוקתן תליא אי אגד שנים שמי' אגד או לא. והק' רעק"א (בגלה"ש), מה ראי' מהא דמכשירין רבנן בדיעבד דס"ל דאגד שנים שמי' אגד, הא בלא אגדו כלל ג"כ כשר בדיעבד, כדקתני במתני' דאם לא אגדן כשר, והניח בצ"ע. וע' ברש"ש מש"כ ליישב קו'.

המשך בעמוד הבא

א. בשווצרי לא מסככין, מ"ט, כיון דסרי ריחייהו שביק להו ונפיק

כ' הרמב"ם (סוכה ה', ב') דאם עבר וסיכך בדבר שריחו רע כשרה, שלא אמרו אין מסככין באלו אלא כדי שלא יניח הסוכה ויצא. וכ"כ הרא"ש (כ"ה) דבכל הני לכתחלה לא אבל יצא ידי חובתו אם סיכך בהן, וכ' דכן כ' הרמב"ם. ויש לעי', מה הדין אם סיכך בהן, האם מותר לכתחלה לישב בהן, או האם צריך לחזור ולסכך בסכך כשר אם יש לו. וכ' המג"א (תרכ"ט, י"ד) דמלשון הרמב"ם משמע דמותר לישב בהן לכתחלה, ושוב הביא לשון הרא"ש, דכ' דהרמב"ם כ' כמותו. וכ' המחצית השקל (ולכאו' כוונתו לפרש המג"א), דמלשון הרמב"ם משמע דמותר לישב בה כיון דסיכך בה, אבל מל' הרא"ש משמע דרק אם כבר ישב שם יצא ידי חובתו, ונפק"מ בליל ראשון, דאי"צ לחזור ולאכול בסוכה אחרת, אבל לכתחלה אין לו לאכול בסוכה כזו, אבל כיון דכ' הרא"ש דהרמב"ם ס"ל כמותו, ע"כ דאו לשון הרמב"ם או לשון הרא"ש לאו דוקא. וכע"ז כ' בפמ"ג (א"א י"ד), אלא דכ' דמלשון הרא"ש משמע דרק אם א"א לו בענין אחר (ולא רק אם כבר ישב), וכ' דע"כ צריך לפרש ל' הרא"ש כמש"כ הרמב"ם.

אבל ע' בבכורי יעקב (ס"ק כ"ה) שכ' להיפוך, דאפשר לפרש הרמב"ם כמו שמשמע מדברי הרא"ש (ודייק כן מהטור), דלמה כ' הרמב"ם הטעם, אם כוונתו לומר דפסולה רק לכתחלה, הרי אין מתפרש מהטעם למה היא פסולה רק לכתחלה, דהרי יש פסולים אחרים מדרבנן דפסולים אף בדיעבד, וריח רע לכאו' יש סברא לומר שלא ישב בה, דהא יש לחוש שמא יצא. וע"כ דכוונת הרמב"ם לומר למה יצא בדיעבד אם ישב, דכיון דלמעשה לא יצא מהסוכה, א"כ י"ל דיצא ידי חובתו בדיעבד (ולכאו' כוונתו לליל א', א"נ לגבי עשיית תשובה, ולא ביאה וצ"ע). ולדינא, כ' המשנה ברורה (ס"ק ל"ח) דמותר לישב בה, ואפי' אם יש להם סכך אחר אינם מחוייבים לסכך בו.

ב. כיון דסרי ריחייהו שביק להו ונפיק

ולפי סברא זו לכאו' י"ל דה"ה דאין לעשות הדפנות משווצרי, דיש לחוש דלמא שביק להו ונפיק, וכ"כ הר"ן והריטב"א. אבל הרמב"ם והרא"ש לא הביאו דין זה לגבי דפנות (אבל הקרבן נתנאל הביא דברי הר"ן, ומשמע דס"ל דגם הרא"ש יכול לסבור כן). וכ' הערוך לנו דיש לחלק, דדוקא לענין סכך יש לחוש דלמא שביק להו ונפיק, משא"כ בדפנות, דיש עצה אחרת, לעשות דפנות אחרים לפנים מאותן הדפנות, ובכך להוציא הדפנות השווצרי מחוץ לסוכה, ולכן לא חיישינן בדפנות דשווצרי דלמא שביק להו ונפיק, מה שאין שייך לעשות כן בסכך. והעמק סוכות כ' דמה שהמחבר לא הביא גזרה זו בדפנות ג"כ, אולי דס"ל דרק בסכך גזרו בה, משום דשכיח לסכך בה,

מראי מקומות - סוכה

יג. (המשך)

ושופר, הרי כל נטילת לולב ותקיעת שופר מעשה חדש הוא, וא"כ אין שייך להיתר גרדומין מחמת שהי' כשר שכעשה מעשה מצוה אחר. אבל כ' דעדיין ק' מאזוב, דאי' בגמ' דיש בו דין גרדומין, אף דכל הזאה והזאה מעשה אחר הוא, ואין מצוה בעשיית אזוב דנאמר דנעשה לחפצא של 'אזוב מצוה'. וא"כ, מ"ש אזוב מלולב ושופר? ותי' דאולי י"ל דשירי טהרה עדיפי, וכמו שמצינו בנט"י דיכול התחתון ליטול ידיו מרביעית של העליון הגם דאין עוד רביעית לנט"י בשבילו, ומ"מ מהני, וא"כ י"ל דה"ה בגרדומי אזוב. [ויוצא לפ"ז שיש ב' אופני גרדומין, גרדומין של עשיית החפצא של מצוה, וגרדומין בדיני טהרה שנאמר אפי' במעשה המצוה, וצ"ע בזה].

ז. ומדר' יוסי שלשה למצוה, לרבנן שלשה לעכב פרש"י, דאי אינהו נמי למצוה, א"כ במאי פליגי. והק' השפת אמת, לימא דפליגי בדין שיריו וגרדומיו. ולכן כ' דעיקר ראיית הגמ' ממש"כ רש"י דאם לא פליגי בזה, א"כ מאי מח' דאמר ר' חסדא.

ו. ר' יוסי אומר מצות אזוב שלשה גבעולין, ושיריו שנים, וכו' פרש"י, דשיריו שנים היינו דאם נפל א' לאחר זמן, שיריו כשרים בשנים. וכ' התפארת ישראל (פרה פרק י"א, בועז כ"ו) דמשמע מדברי רש"י דדוקא אם כבר היזה בה שייך שיהי' נקרא שיריים, אבל בלא"ה אי"ז "שיריו".

ז. וגרדומיו כל שהוא כ' הר"ש בפרה (י"א, ט) דמדקתני וגרדומיו כל שהוא, ש"מ דמעיקרא איכא שיעור, אלא דשיעורו לא אתפרש מה הוא.

ח. וגרדומיו כל שהוא בדין זה דגרדומי מצוה, הק' החת"ס (שו"ת יו"ד סי' רנ"ו) מ"ש דבלולב ושופר לא אמרי' דגרדומי מצוה כשרים, אלא פסולים מיד אם חסרים מכשיעור. וכ', דמציצית ל"ק כ"כ, דהתם עשיית הציצית עצמה מצוה היא, והציצית נעשית לחפצא של מצוה ע"י העשיי', וא"כ כיון דהעשיי' עצמה הי' לשמה תו לא פקע, ועדיין שם ציצית עלה. אבל בלולב